

Cambridge University Press

978-1-108-05143-9 - Chronicles of the Reigns of Edward I and Edward II: Volume 2

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

CHRONICLES OF THE REIGNS OF
EDWARD I. AND EDWARD II.

III.

COMMENDATIO LAMENTABILIS IN
TRANSITU MAGNI REGIS EDWARDI.

R 1681. Wt. 582.

A

Cambridge University Press

978-1-108-05143-9 - Chronicles of the Reigns of Edward I and Edward II: Volume 2

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

Cambridge University Press

978-1-108-05143-9 - Chronicles of the Reigns of Edward I and Edward II: Volume 2

Edited by William Stubbs

Excerpt

[More information](#)

COMMENDATIO LAMENTABILIS IN TRANSITU MAGNI REGIS EDWARDI.

*Commendatio Lamentabilis in transitu magni regis
Edwardi quarti secundum Johannem de Londonia.*¹

Et factum est verbum Domini ad me dicens, Fili
hominis, sume tibi librum grandem et scribe in eo
lamentationes et carmen et v̄æ, et reliqua.

A.D. 1307
Lamenta-
tion for
Edward I.

Ezek. ii. 10.

*Præfatio in præsentis opusculo.*²

Prohibemur, generosa matrona domina Margareta
Dei gratia regina Angliæ,³ divina pagina laudare
hominem in vita sua, quasi ammonemur magnificare
post mortem; et hoc duplici ex causa; quando scilicet
nec laudantem nocet adulatio nec laudatum temptet
elatio. Sane quam plurimorum id⁴ deposcit devotio,
ut formam et mores magnanimitatis Edwardi, quondam
regis Angliæ, sub certa descriptione depingam;⁵ quod
quidem facultatem meam excedit; ad hoc enim suffi-
cienter et dilucide exarandum oporteret magistrum
Petrum Blesensem, quondam Bathoniensem archidia-
conum, ex morte resurgere, qui de diversis materiis

The author's
address to
the queen.

Eccelus. xi. 30.

¹ MS. Lambeth 419. [L.]
MS. Cotton, Nero, D. 2. [N.]
MS. Herald's Coll. xx. § 3.
[C.]
MS. Bodl. Laud 572, ff. 217-
220. [B.]
MS. Bodl. Hatton 53. [H.]

² From MS. C.
³ *generosa . . . Angliæ*] O abba
venerabilis Augustini, L. The pro-
logue is wanting in MS. B.
⁴ *id*] ad, H.
⁵ *depingam*] deputatam, H.

A.D. 1307.
The writer
imitates
Peter of
Blois in his
description
of Henry II.

tribus dictare scriptoribus et uniuscujusque calamo festinanti satisfacere, seque quod de solo Julio Cæsare scribitur quartam epistolam dictare et scribere probatus est. Verumptamen “illud tantillum quod de
“ forma et moribus ejus ad instantiam vestram bre-
“ viter delibo, meæ temeritati a pluribus ascribetur,¹
“ videbor² enim aut onus importabile præsumpsisse
“ aut plurimum de magnificentia tanti viri per insi-
“ pientiam omisise. Ego tamen, vestræ serviens cari-
“ tati, quod possum facio et quod scio vestræ” devo-
“ tionis in gazophilacium” pronus⁴ “mitto.” Nec reor
absurdum nec a materia dissonum recitare dotes
animi quibus vigit olim illustris⁵ rex Anglorum
Henricus secundus, vel pauca de ipso scripta huic
paginae inserere, cum in paucis admodum discrepa-
verint et consimilibus effloruerint virtutibus proavus
et pronepos. Verum etiam per memoriale unius me-
moriale alterius in laude, nec scandalizaverim si
dixero et majori pronepotis⁶ a proavo perpetualiter
eternetur.

P. Blesen.
ep. 66.

Descriptio corporalis regis Edwardi.

Description
of Edward's
person.

Dominum autem Edwardum regem non rubeum, non fulvum, sed ex albo nigroque colore permixtum, quo colerica et longiturna denotatur complexio, noveritis extitisse; quem “colorem venerabilis senectus
“ et superveniens canities aliquantulum alteravit.⁷

¹ *ascribetur*] ascribitur, H.

² *videbor*] videlicet, H.

³ *atque*] semper, H. This is a quotation from Peter of Blois, ep. 66 (ed. Busæus).

⁴ *pronus*] libens, L.

⁵ *illustris*] Here the copy in MS. B. begins.

⁶ *pronepotis*] pronepos, C.

⁷ *alteravit*] alternavit, H.B. L.N.

P. Blescn.
ep. 6.

“Statura ejus” procera et decens singulis membris ejus, ut incedendo cum populo facies ejus supereminentius ceteris resplenderet, prout Saul quondam electus Domini animos inspicientium¹ regem incedentem gratius lætificaret. “Caput ejus sphericum” erat “tanquam sapientiæ magnæ sedes et alti consilii speciale sacarium. Oculi ejus orbiculati” erant “dum placati” fuit “animi simplices et columbini, sed in ira et turbatione cordis” leonini, “tanquam scintillantes ignem” et impetum fulminantes. “Cæsaries ejus” nigra² et crispæ, quæ in senecta et senio “dampna calvitii minime” verebatur.³ “Eminentia nasi” longa et aliquid medio elevata; “arcuati pedes, eques tres tibiarum” et longæ, “thorax extensior, lacerti⁴ pugiles, virum fortem, audacem et agilem” demonstraverunt. A prima die coronationis suæ nequaquam deinceps corona redimiri passus est, librans ipsius onus amplius quam honorem. Non purpura utebatur aut cocco binstincto,⁵ sed sicut unus⁶ ex plebeis roba et furcato collobio et unicolori incessit. Unde quadam die affatus simpliciter a⁷ quodam cœnobita, cur non uteretur regalibus vestimentis, respondit “Deus hæc attendit et ridet. Quid amplius in illis valeo quam in istis?” Vehemens amator⁸ nemorum et ferarum,⁹ dum a præliis cessaret, quandoque cum canibus et accipitre animum¹⁰ oblectavit cum hiis qui in avibus cæli ludunt.¹¹ Caro ejus cum nulla mole pinguedinis onerata, neque obesus¹² carnibus extitit, sed ossibus et nervis firmissime compactus; et¹³ ut palma erectus, “in

A.D. 1307.
His stature,
head, eyes,
hair, nose,
chest, and
arms.

His moderation
in dress.

His love of
hunting.

¹ *inspicientium*] *insipientium*, H.

² *nigra*] *mera*, H.

³ *verebatur*] *ferebatur*, H.

⁴ *lacerti*] *latera*, H.

⁵ *binstincto*] *bissineto*, H.; *biscinto*, B. MS. L. continues, “bisso, non pileum, non capam maucatum, non clamidem coccineum, quæ ad ornatum regium solum

“spectant, abhorrens fastum

“principum indutus est.”

⁶ *sicut unus*] *sed eximius*, H. B.

⁷ *simpliciter a*] *sempra*, H. B.

⁸ *amator*] *amotor*, C.

⁹ *ferarum*] *erat*, ins. B.

¹⁰ *animum*] *avium*, H.

¹¹ *cum . . . ludunt*] *om. C.*

¹² *obesus*] *obesis*, C.

¹³ *et*] *om. H.*

A.D. 1307. “ ascendendo equum vel excurrento levitatem adole-
 His green
 old age. “ scentiæ ” continuavit ; ac per assiduos labores naturæ
 superflua resecans rarissime ægrotavit. Non caligavit ^{Deut. xxxiv.}
 oculus ejus præ senecta et senio, et dentes illius a
 7.
 sedibus non sunt moti ; neque ut aliqui reges delicati
 in palatio suo incuriæ vel segnitiei deditus, sed regna
 et “ provincias ” peragrans¹ “ exploravit facta omnium ; ”
 His ready
 eloquence. sed excæcatus a muneribus “ judices potissimum judi-
 cans, quos constituerat judices aliorum. Nemo illo
 “ argutior in consiliis, in eloquio torrentior, securior
 “ in periculis, in prosperis ” cautior,² “ constantior in
 “ adversis ; ” in difficilibus quæstionibus promptissi-
 mum et solertissimum dabat responsum et responsale
 His popular
 qualities. decretum.³ In ambiguis judiciis et causis decidendis
 sprete personarum acceptione, decretissimus legislator,
 utpote qui pauperum et injuriam patientium piissi-
 mus consolator. “ Quem semel dilexit vix dedilexit,
 “ et quem semel exosum habuit raro in gratiam
 “ familiaritatis admisit. ” Nullus magnificentior in
 donis, non deliberans cum Antigono quid fortunæ pos-
 tulantis accipere conveniret, sed melius cum Alexandro
 quantum deceret regalem munificentiam exhibere. In
 effusione pecuniæ vel expensarum illud attendens,
 “ non est magni animi beneficium dare et perdere,⁴
 “ sed perdere et dare magni animi est. ” Rex iste
 His piety
 towards
 the dead. nunquam tristis, nisi in defunctione carorum, quorum
 peccata perpetuis redimens elemosinis sepulchra eorum
 artificiosius cunctis mortalibus decoravit, et curiosius
 sculpi fecit. Et, ut multa paucis concludam, quicquid
 regali gloriæ competeret aut honori, tam in artibus
 quam in moribus, in ipso potuit reperiri, quippe quia
 omnium justorum regum septiformis Spiritus Sancti⁵
 gratia plenus fuit.⁶

¹ *peragrans*] om. C.² *cautior*] Peter of Blois writing of Henry II. uses the word *timidior*. MSS. H. and B. read *cautice*.³ *decretum*] directum, H.⁴ *perdere*] prodere, C.⁵ *Sancti*] om. C. N.⁶ *et. . . fuit*] om. L.

*Commendatio lamentabilis domini papæ.*¹

A. D. 1307.

Edwardus, rex magnificus, insuperabilis in bellis et in pace extitit gloriosus. Qui, etsi super omnia desiderabilia hujus mundi zelaret et procuraret pacem populi sui, inimicus tamen homo, sator discordiæ, guerram movit;² nec invenit requiem, ut possit dicere cum propheta, “Exspectavimus pacem et non venit, tem-
 pus curationis et ecce turbatio.” Ad pacem populi Christiani pertinuit, quod contra Saracenos et Agarenos crucem Christi assumeret, et se in manus quærentium animam suam discrimini ultro dedit. Et nunc, filioli, super mortuum lacrymas producite, et, quasi dira passi, incipite³ plorare, ac secundum meritum ejus multis diebus luctum facite et lamentum. Lex enim nature mæstuosos affectus in amissione carorum indicit. Nam et⁴ Job, audita suorum morte filiorum, vestimentorum scissione et aspersione pulveris vim doloris expressit; Abraham mortuam Sarram⁵ planxit; Joseph et fratres ejus patrem Jacob mortuum, et trans Jordanem delatum⁶ ac sepultum, multo tempore lamentarunt. Sed, Josia rege mortuo, scriptum est quia universus Juda et Jerusalem eum planxerunt. Christus etiam Jesus amicum Lazarum, quadriduanum mortuum, e monumento lacrymando vocavit. In defunctione itaque carorum amare fletur. Et quanto quis habebatur carior, tanto amarius est deflendus. Aperiantur ergo⁷ cataractæ⁸ capitis nostri, et cordis nostri disrumpantur abyssi, ut super faciem Anglicanæ ecclesiæ inundet diluvium aquarum multarum. En! vox iterum in Rama audita est, ploratus et ululatus in ecclesia, luctus multus in Anglia, magnus rex Edwardus mi-

Jerom. xiv.
19.2 Chron.
xxxv. 24.Jerom. xxxi.
16.The pope's
lamentation
for him.Examples of
lawful grief
at the loss of
friends.¹ *domini papæ*] comitum et baronum, C. N.² *movit*] movet, H.³ *incipite*] incipiente, H. B.⁴ *et*] om. H. B.⁵ *Sarram*] Saram, C. N. L.⁶ *delatum*] dilatum, H. B.⁷ *ergo*] igitur, B. N.⁸ *catractæ*] caractæ, H. B. N.

A.D. 1307. Grief of the Roman church for him. gravit a sæculo, vivens cum Christo, signifer Regis regum. Heu! Rachel mærens, regina mater ecclesia renuens consolari, respuit gloriari de pulchritudine, non Noemi¹ sed Mara, id est amara, vocari precatur, ^{Ruth, i. 20.} quia amaritudine amaricavit se Deus, et viduatam tali viro, gentilitatis et injustitiæ debellatore, felle et absinthio se potavit. Sed, et mellificante² Domino orbem terræ in tanti regis jocunda præsentia, eo intimius murmurat inolita pululare super terram mæstificatus³ per ejus absentiam omnis homo.

Commendatio lamentabilis regum.

Lamentation of the kings for Edward. O pugil ecclesiæ et splendor militiæ, O rigor justitiæ et lima nequitiae, capitaneæ totius Christiani exercitus, invictissime rex Edwarde, tua prudentia cunctorum regnorum derides astutiam,⁴ tuaque sapientia omnium regnantium potentiam moderaris. Te ut hostem quondam inquietavimus, sed illa inquietatio destructio nostra fuit. Et sicut olim manus omnium contra Ysmaelem et manus ejus contra omnes, sic nos ^{Gen. xvi. 12} reges terræ contra Edwardum, sed Edwardus valens præpotentius contra omnes. Et nunc reges, terræ principes, et omnes judices mundi, in evocatione regis Edwardi etiam cunctorum orthodoxorum tota lamentat conregnatio. Cujus et suorum frequens armatorum exercitatio, quid aliud nisi, post ejus exitum de Egypto, paganorum et infidelium expugnatio doctrinalis? His royal triumphs. Abavus autem suus et tritavus ejus, dilatantes imperia, subjecerunt sibi ducatus et comitatus. Edwardus vero paternarum magnificentiarum amplius æmulator existens, regaleque perornans solium, in clipeo et in hasta principatum Walliæ, truncatis ejus principibus, Leolino et David, potentissime adquisivit. Quinimmo

¹ non Noemi] non Emy, H. B.

² mellificante] mellificanti, H. B.

³ mæstificatus] fellificatus, L.

⁴ astutiam] justitiam, H. B.

dominium regni Scotiæ primo magni industria consilii, secundo potenti virtute bellorum, regnum illud victoriosissime est adeptus. Nihilominus comitatibus Cornubiæ et Northfolchiæ, disponente Eo cujus est orbis terræ et plenitudo ejus, ad manus Edwardi mirabiliter devolutis, suis successoribus amplissimam reliquit materiam gloriandi. Ubicunque igitur Christus habet nomen, inter præcellentissimos fidelium reges habeat et Edwardus honorem. Nam, ipso vivente, sicut lætantium omnium gentium habitatio liberalissima in se fuit. Quo quidem subtracto de medio, perhennis deploratio cunctarum nationum jocunditatem infaustissime abolevit.

A.D. 1307.
His conquest of
Scotland,
and acquisition of
Norfolk and
Cornwall.

Commendatio lamentabilis Margaretæ reginæ.

Lam. i. 12. Audite insulæ et attendite populi de longe, si est dolor similis dolori meo; nam cecidit corona capitis mei, defecit gaudium cordis mei, et versa est in luctum cythara mea, et organum meum in vocem fletium. Ha! bone Jesu, Quis mihi tribuat, ut pro te moriar, domine mi¹ rex? Mors in voto² mihi³ est, et vita in tædio. Et cum sic moriar, incessanter in desideriis habeo mori plenius, vivere compellor invita, ut vita sit mihi mortis pabulum⁴ et materia cruciatu. Quoniam rumor quem nolebam evenit mihi, et accidit quod verebar. Audita est vox tribulationis et desolationis maximæ in terra nostra; magnanimus rex Edwardus obdormivit in Domino.⁵ Ha! Martha et Maria, cur abistis⁶ longius in Judeam, redite, quæso, ad monumentum et plorate. Vocate Raby, si forte excitet eum a sompno. Quoniam si fuisset hic non fuisset mortuus dominus meus et rex meus, rex

Lamentation of queen
Margaret.

S. John xi.
21.

¹ *mi*] vir, H. B.

² *in voto*] invoco, H. B.

³ *mihi*] modo, H. B.

⁴ *pabulum*] periculum, H. B.

⁵ *in Domino*] om. C. N.

⁶ *abistis*] ab istis, MSS.

A.D. 1307.
His love of
peace; his
parliaments
and alli-
ances.

quidem terribilis super omnes filios superbiæ, et paca- Job xli. 25.
bilis omnibus mansuetis terræ; ad pacem namque
commissi sibi gregis pertinuit quicquid cogitaret,
loqueretur, aut ageret. Profecto ad pacem populi
spectare dinoscitur quod parlamenta uniret,² quod
firmaret fœdera, quod cum extraneis fœderaret, quod
prælia minaretur, et principibus terrores³ inmitteret.
Nolite iccirco, quæso, nunciari⁴ hæc in triviis Gethæ,² Sam. i. 20.
neque in compitis Aschalonis, ne forte insultent filiæ
paganorum. Sed filiæ Syon et Jerusalem, filiæ regni⁵
et ecclesiæ, in vestitu deaurato, circumdatæ varietate Ps. xlv. 10.
virtutum, flete Edwardum regem qui pascebat vos in
deliciis,⁶ qui præparabat ornamenta cultui vestro, et
coronulas aureas et gemmatas vestris capitibus adap-
tavit. Ha! pie Jesu, quid fecisti nobis sic? Ecce
enim in morte Edwardi domini mei moritur omnis
homo. Revera in ea quodam compassionis⁷ tædio,
lamentationis confrixorio, et pœnitudinis gladio sauciasti
omnem hominem super terram.

*Commendatio lamentabilis pontificum.*⁸

Lamenta-
tion of the
bishops.

Quis Edwardo rege isto mansucior? quis compa-
tientiior miseris? quis importabilior fuit superbis?
Quadam enim divinitatis ymagine semper studuit
opprimere fastuosos, oppressis compati, et adversus
superbiæ tumorem⁹ continuas persecutiones et exitiales
molestias suscitare. Ipso autem regnante, omnes va-
cantes episcopatus, comitatus, abbatia, et baronia
sub ejus potentia fiscabantur; de quibus juxta con-
suetudinem regni debitam et assuetam portionem acci-
piens, manus tamen suas habuit restitutionis tempore

¹ *gregis*] a regina, H.

² *uniret*] viveret, H. B.

³ *terrores*] terrorem, H.

⁴ *nunciari*] nunciare, H. B.

⁵ *regni*] regem, H. B.

⁶ *pascebat vos in deliciis*] om.
H. B.

⁷ *compassionis*] passionis, H. B.

⁸ *pontificum*] præsulum, C. L.

⁹ *tumorem*] rumorem, H. B.